

навколишній світ, отриманими під час практичної діяльності у школі; подальше життя молодого козака проходить у атмосфері любові до Батьківщини під гаслом постійної плідної праці задля розквіту рідної землі, що постійно живить почуття гідності за свій народ, дозволяє усвідомлювати себе справжнім українцем.

Таким чином, під час вивчення козацької педагогічної спадщини нами було доведено, що самотність виховна система створена козаками повністю була націлена на відновлення та зміцнення патріотизму українського народу, відтворення свободи, минулої величі і добробуту своєї держави на засадах виховання в праці підрастаючого покоління.

У процесі аналізу сутності та змісту трудового виховання (др. пол. XVII – XVIII ст.) ми дійшли висновку, що останнє представляє собою педагогічну діяльність націлену на формування щирої, фізично загартованої, патріотично спрямованої особистості трудівника, здатного на титанічну працю на користь своєї Батьківщини. Провідні завдання трудового загартовування козацької молоді – виховання вільної, самодостатньої, здатної власною працею забезпечити достойне існування своєї родини, соціально адаптованої до життя в трудовому тогочасному суспільстві, національно свідомої людини. Недостатньо дослідженими залишаються питання взаємодії трудового і фізичного, естетичного виховання, формування національного світогляду у процесі практичної діяльності на досвіді козацької педагогіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Руденко Ю. Українська козацька педагогіка: витоки, духовні цінності, сучасність / Ю.Руденко, О.Губко. – К. : МАУП, 2007. – 384 с.
2. Окса М.М. Впровадження ідей козацької педагогіки в сучасній школі. Монографія / М.М.Окса, А.В.Прянікова, Л.І.Кучина. – Мелітополь, 2001. – 60 с.
3. Яворницький Д.І. Запорозжя в залишках старовини і переказах народу / Д.І.Яворницький. – Д. : АРТ-ПРЕС. – 2005. – Ч.1. – 312 с.
4. Яворницький Д.І. Запорозжя в залишках старовини і переказах народу / Д.І.Яворницький. – Д. : АРТ-ПРЕС. – 2005. – Ч.2. – 496 с.
5. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків / Д.І.Яворницький. – Л. : Світ, 1990. – Т.1. – 319 с.
6. Антонович В. Коротка історія Козаччини / В.Антонович. – К. : Україна, 1991. – 157 с.

УДК 378:005.52 (477)

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА УКРАЇНІ

Петриченко Л.О., к. пед н., доцент, перший проректор

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

Основною метою державної політики в галузі освіти є створення умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України. Вітчизняна вища освіта має виконувати триєдине завдання: інтегруватися до світового і європейського простору вищої освіти, адаптуватися до нових суспільних демократично-ринкових відносин і водночас зберігати національну самотність, ідентичність.

Ключові слова: якість освіти, педагогічний навчальний заклад, контроль якості.

Петриченко Л.О. АНАЛИЗ ПРОБЛЕМЫ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ / Коммунальное учреждение «Харьковская гуманитарно-педагогическая академия» Харьковского областного совета, Украина.

Основной целью государственной политики в области образования является создание условий для развития личности и творческой самореализации каждого гражданина Украины. Отечественное высшее образование должно выполнять триединое задание: интегрироваться в мировое и европейское пространство высшего образования, адаптироваться к новым общественным демократически-рыночным отношениям и одновременно сохранить свою национальную самобытность, идентичность.

Ключевые слова: качество образования, педагогическое учебное заведение, контроль качества.

Petrychenko L.O. THE ANALYSIS OF QUALITY RISE PROBLEM OF HIGHER PEDAGOGICAL EDUCATION IN UKRAINE / Municipal institution «Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy» Kharkiv Regional Council, Ukraine.

The main aim of state politics in education branch is creating conditions for individual development and creative self-realization of every citizen in Ukraine. The native higher education has to perform triune task which means to integrate to global European space of higher education, to adapt to new social democratic market terms and at the same time to save their national originality and identity.

Key words: the quality of education, pedagogical academy, control of quality.

Постановка проблеми. Необхідність реформування системи освіти України, її удосконалення і підвищення рівня якості є найважливішою соціокультурною проблемою, яка значною мірою обумовлюється процесами глобалізації та потребами формування позитивних умов для індивідуального розвитку людини, її соціалізації та самореалізації в цьому світі.

Зазначені процеси диктують, перш за все, необхідність визначення, гармонізації та затвердження нормативно-правового забезпечення в галузі освіти з урахуванням вимог міжнародної та європейської систем стандартів та сертифікації.

В Україні, як і в інших розвинених країнах світу, вища освіта визнана однією з провідних галузей розвитку суспільства. Стратегічні напрямки розвитку вищої освіти визначені Конституцією України, Законами України „Про освіту”, „Про вищу освіту”, Національною доктриною розвитку освіти, указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України.

Основною метою державної політики в галузі освіти є створення умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, оновлення змісту освіти та організації навчально-виховного процесу відповідно до демократичних цінностей, ринкових засад економіки, сучасних науково-технічних досягнень [1].

Аналіз психолого-педагогічних джерел довів, що більшість науковців і практиків, які працюють у галузі освіти, вважають проблему підвищення якості освіти центральною для реформування освіти в цілому. Головним сьогодні є усвідомлення цієї проблеми, розуміння того, що таке якість освіти, чим вона визначається та від чого залежить, як її можна підвищити та чому з таким утрудненням просувається цей процес [1; 5; 6; 7 та ін.].

Аналізуючи розробленість проблеми підвищення якості освіти, слід зазначити, що вона знайшла віддзеркалення в працях таких видатних учених: А. Алексюка, І. Бабіна, Я. Болюбаша, В. Вернадського, Т. Вознюка, Ю. Гапона, А. Грехова, О. Грищенко, В. Журавського, М. Згуровського, Г. Єльнікової, В. Казначеева, О. Козаченко, Л. Колодкіна, К. Кондратьєва, В. Коптюга, В. Кременя, В. Крижко, О. Лозинського, В. Лозової, А. Макаренко, Д. Медоуза, І. Мороз, С. Ніколаєнка, А. Прокопенка, В. Паламарчука, М. Степко, А. Суббетто, В. Сухомлинського, К. Ушинського, Г. Цехмістерової, В. Шинкарука, Н. Фоменка та ін.

Мета статті: розкрити поняття якості вищої педагогічної освіти та проаналізувати проблеми підвищення якості вищої педагогічної освіти на Україні.

Виклад основного матеріалу. За останні двадцять років у вітчизняній системі вищої освіти відбулися істотні зміни. На сучасному етапі економічного розвитку до характеристик ринку освітніх послуг, що складають основу моделі поведінки ВНЗ в ринковому середовищі відносять: універсальність освіти, тобто доступ до неї всіх, хто має в розпорядженні для цього необхідні здібності і мотивацію (у тому числі і на основі індивідуального підходу); багаторівневність освіти, що дозволяє реалізовувати різні траєкторії здобуття вищої (також додаткової і професійної) освіти і вищої кваліфікації на основі навчальних модулів; різноманіття форм співпраці освітніх структур з партнерами для надання освітнім програмам і науковим дослідженням міжрегіонального, всеукраїнського і міжнародного характеру; якість освіти, включаючи якість ресурсів, усіх стадій життєвого циклу і управлінських рішень; високу технологічність освіти, що характеризується застосуванням в освітній і науковій діяльності технологій світового рівня [1].

У 1995 р. на других академічних читаннях Міжнародної академії наук вищої освіти (м. Київ) Міністр освіти України М. Згуровський у доповіді „Вища освіта України сьогодні та завтра” визначив головні риси нової національної моделі вищої освіти в Україні, які фактично стали підвалиною концепції вищої освіти: відповідність суспільним потребам, що змінюються; перехід від жорстоких, уніфікованих схем до багатоманітності форм власності, джерел фінансування, навчання та наукових досліджень, організаційних структур; багатоваріативність науково-методичної роботи: самостійне визначення вищим навчальними закладами форм і методів навчального процесу, впровадження прогресивних педагогічних технологій та різних форм контролю знань студентів, використання прискореного навчання за індивідуальними навчальними планами; демократизація управління вищою освітою: розширення прав та повноважень вищих навчальних закладів, удосконалення їхньої структури, розробка правил та проведення прийому студентів, вирішення кадрових питань, організація виробничої та комерційної діяльності, здійснення міжнародного співробітництва; єдність системи вищої освіти: поєднання демократизації управління з єдиними державними вимогами, із впровадженням єдиних освітніх стандартів з єдиними критеріями оцінки діяльності вищих закладів освіти та визначення їхнього статусу; інтеграція освіти та науки, активізація наукових підрозділів, співробітництво з НАН України та галузевими академіями наук; удосконалення формування контингенту студентів. Пошук, підтримка та стимулювання розвитку обдарованих дітей, підлітків, юнацтва, диференційоване навчання обдарованих студентів; формування механізму розподілу соціального захисту випускників, розробка відповідної нормативної бази, зокрема відповідальності сторін за невиконання своїх обов'язків; посилення виховної роботи, розробка концепцій виховання студентської молоді; суворе дотримання закону про доступність державної освіти; подальша інтеграція української вищої школи та науки до європейського та світового освітнього і наукового простору, співробітництво з міжнародними, регіональними та національними фондами, налагодження взаємовигідних зв'язків із закордонними партнерами, заохочення закордонних інвесторів до участі у розвитку вищої освіти та науки в Україні [3].

Пізніше зазначені концептуальні положення були документально відображені в Законі України „Про освіту”, у проектах законів України „Про освіту”, Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Законі України „Про вищу освіту”, Державній національній програмі „Освіта” („Україна ХХІ століття”), Концепції розвитку національної освіти України, Указі Президента України „Про забезпечення дальшого розвитку вищої освіти в Україні”, розпорядженні Кабінету Міністрів України „Про затвердження плану заходів

щодо розвитку вищої освіти на період до 2015р.” та нормативних документах Міністерства освіти і науки України.

Вирішення означених суперечностей обумовлює таку постановку головного завдання розвитку освіти у XXI столітті: надати можливість всім без винятку проявити свої таланти і весь свій творчий потенціал, що означає можливість для кожного реалізувати свої життєві плани. Досягнення цієї мети вимагає перегляду етичних та культурних аспектів освіти для забезпечення кожному можливості зрозуміти іншого у всій його своєрідності та зрозуміти світ у його хаотичному русі до певної єдності. Але почати треба з того, щоб навчитися зрозуміти себе, для чого необхідно активізувати внутрішні зусилля, основою яких є знання, роздуми, досвід, самокритика.

Як показало наше дослідження, особливістю сучасного етапу розвитку освіти є провідна роль розумової діяльності, перехід до когнітивного суспільства, ендогенних процесів, що зумовлюють нові відкриття та їх використання в різноманітних сферах людської діяльності.

У широкому плані стратегія розвитку вищої освіти повинна формуватися не тільки виходячи із уявлення про неї як про виробника освітніх та інших послуг – вищу школу необхідно розглядати як творче середовище, соціокультурна функція якої полягає у відтворенні знань і цінностей, створенні концепцій, теорій, методологій/технологій, інформації. У науково–дослідницькому процесі реалізуються не стільки відносини «виробник – споживач послуги», скільки відносини професійного співробітництва, результатом якого є новий рівень професійної компетентності його співучасників, а також множина суспільно важливих інтелектуальних продуктів. Розглядаючи сферу вищої освіти як сукупну освітню діяльність, що проходить у спеціалізованому творчому середовищі, потрібно включати такі питання у їх взаємозв'язку: зміст освіти (гуманізація, фундаменталізація, міжпредметність, інтегративність, креативність); удосконалення педагогічних, у тому числі інформаційних технологій; розвиток наукової та інноваційної діяльності; гармонізація відносин ВНЗ із суспільством та державою; структурні зміни та інституційні перетворення; ефективний менеджмент; активне міжнародне співробітництво.

Нова освітня парадигма передбачає стосовно вищої освіти також набуття компетентності, ерудиції, формування творчості, культури особистості. У цьому головна відмінність її від старої парадигми, що в цілому була спрямована на навчання, гаслами якої були: знання, вміння, навички і виховання.

Пошук шляхів запровадження нової парадигми і відповідних нових моделей освіти не зводиться до збільшення обсягів змісту навчальних дисциплін або подовження термінів навчання. Йдеться про досягнення принципово нових цілей освіти, які ніколи раніше не ставилися і які полягають у досягненні нових, вищих рівнів освіченості кожної особистості та суспільства в цілому.

Сучасні загальноцивілізаційні тенденції розвитку роблять системоутворюючий вплив на реформування системи освіти України, яке передбачає: перехід до динамічної ступеневої системи підготовки фахівців, що дасть змогу задовольняти можливості особистості в здобутті певного освітнього та кваліфікаційного рівня за бажаним напрямком відповідно до її здібностей, та забезпечити її мобільність на ринку праці; формування мережі вищих навчальних закладів, яка за формами, програмами, термінами навчання і джерелами фінансування задовольняла б інтересам особи та потреби кожної людини і держави в цілому; підвищення освітнього і культурного рівня суспільства, створення умов для навчання на протязі всього життя; піднесення вищої освіти України до рівня вищої освіти в розвинутих країнах світу та її інтеграція у міжнародне науково–освітнє співтовариство.

Як показало наше дослідження, для входження України до європейського простору вищої

освіти ще потрібно впровадити в системі вищої освіти: широкомасштабну довгострокову стратегію системної модернізації всієї системи освіти; систему якості освіти, яка відповідає стандартам ЄС, потребам ринкової економіки, внутрішнього розвитку держави та суспільства; державний реєстр напрямів підготовки та спеціальностей, відповідно до міжнародної стандартної класифікації освіти і міжнародної стандартної класифікації занять; загальноприйняту та порівняльну систему вчених ступенів; високоякісні стандарти вищої освіти; сприяти європейському підходу до вищої освіти (запровадження програм, курсів, модулів із „європейським” змістом); законодавчо підсилити умови для полегшення працевлаштування українських громадян в Європі та міжнародній конкурентоспроможності системи вищої освіти України; привести у відповідність вимогам Болонської декларації Закон України „Про вищу освіту” у частині визначення змісту і статусу освітньо-кваліфікаційних рівнів вищої освіти; розробити та затвердити нормативно-правові акти щодо впровадження тестових технологій об’єктивного педагогічного контролю знань тих, хто навчається; розробити та затвердити нормативно-правові акти щодо сертифікації на відповідність, у процесі якої встановлюється рівень компетентності індивіда і його відповідність соціальним ролям, на які він претендує; розробити та законодавчо урегулювати процедуру контролю якості та акредитації, а також посилення міжнародної конкурентоспроможності випускників вищої школи України.

Справедливим є й інше: трансформуючись у контексті вимог Болонського процесу, українська освіта має зберегти свою ідентичність, залишитись саме українською – сердечною, духовною та душевною, людською і людяною, народною і родинною, патріотичною і моральною в усіх загальнолюдських вимірах.

Водночас аналіз кадрової політики в освіті впродовж 20 років незалежності України, стану педагогічної і науково-педагогічної освіти переконує, що проблеми, яких зазнає ця освітня ланка, є системними і далекими від розв’язання.

Зберігається і значна територіальна розбіжність у забезпеченні загальноосвітніх шкіл регіонів педагогічними працівниками з повною вищою освітою. Для вчителів початкових класів ця розбіжність у 1990 і 2010 рр. у відсоткових пунктах відповідно становила 40 і 36 %. Наприклад, у 2010 р. цей показник значно відрізнявся навіть у таких територіально близьких областях, як Івано-Франківська (94%), Чернігівська (75%) і Закарпатська (58%). Значне відставання Закарпатської і Чернівецької областей, до речі, як і територіально віддаленої Автономної Республіки Крим (73%), від загальної Івано-Франківської, а також Чернігівської області (90%) та м. Києва (92%), передусім пояснюється тим, що в останніх здійснюється необхідна і достатня підготовка вчителів початкових класів з повною вищою освітою [7].

Загалом немає жодного шкільного предмета на 100% забезпеченого вчителями з повною вищою освітою. До того ж невизначеною залишається справжня якість педагогічної освіти, оскільки в Україні немає національної кваліфікаційної рамки, сумісної з європейськими материками кваліфікацій для європейського простору вищої освіти (2005 р.) і для навчання впродовж життя (2008 р.), а також незалежної агенції забезпечення якості вищої освіти. Відтак стандарти підготовки, які визначають її якість, та фактична реалізація підготовки належним чином не ідентифіковані. Також, суттєво погіршився гендерний склад педагогічних працівників. Частка чоловіків серед них у загальноосвітніх навчальних закладах зменшилася з 19 % у 1990 р. (24% у 1971 р.) до 15 % у 2010 р., що свідчить про професійне неблагополуччя в освітній сфері. Це у два – три рази гірше, ніж в аналогічних навчальних закладах у розвинутих країнах [1].

У межах нашого дослідження, слід зазначити, що останніми роками безперервно підвищується частка педагогічних працівників пенсійного віку, які, очевидно, є носіями застарілого досвіду: відбулося майже подвосиння за значно коротший період для середніх

загальноосвітніх навчальних закладів з 8% у 1996 р. до 16% у 2010 р. Масове заповнення педагогічних посад особами пенсійного віку не сприяє модернізації педагогічних технологій, змісту шкільної освіти [7].

У межах нашого дослідження з'ясовано, що в країні створена сучасна система професійної підготовки майбутніх педагогічних працівників із розгалуженою мережею вищих педагогічних навчальних закладів.

Отже, заради якості освіти необхідно реструктуризувати велику кількість (понад 100) вищих навчальних закладів, особливо I та II рівнів акредитації (понад 50), що готують педагогічних працівників, поставивши за мету забезпечити всі рівні освіти педагогами з повною та якісною вищою освітою. Самостійні педагогічні училища та коледжі доцільно залишити (на певний період) там, де без них нині не можна обійтись – у сільській місцевості. Крім того, бакалаврську педагогічну підготовку, як достатню, можна поки що зберегти для позашкільної освіти, виховної роботи [2].

Водночас масштабність і стабільність ринку праці для педагогічних фахівців завдяки посиленню ролі освіти в сучасному суспільстві зумовлюватимуть сталу потребу в педагогічних кадрах, а відтак, необхідність у висококласних профільних педагогічних університетах.

Найбільш великим нововведенням в педагогічній освіті став перехід ВНЗ на багаторівневу систему підготовки кадрів.

Нині на Україні реалізуються кілька моделей багаторівневої педагогічної освіти.

Одна з цих моделей передбачає на першому рівні підготовку навчання протягом 4–х років за програмою бакалавра, включає гуманітарні, соціально–економічні, природничо–наукові (фундаментальні), спеціальні і загальнопрофесійні та професійно–орієнтовані дисципліни, а також дисципліни за вільним вибором студента. Студенти, які закінчили цю ступінь отримують диплом бакалавра з тієї або іншої спеціальності. На другому рівні навчання упродовж року студент навчається з програми професійної підготовки і отримує диплом фахівця і викладача повної середньої школи або ж упродовж двох років навчається за програмою магістрату і отримує диплом магістра з напрямку науки, що надає право бути викладачем середнього навчального закладу підвищеного рівня або ВНЗ. В описаній вище моделі освітня і професійна підготовка розділені між рівнями.

Інша модель багаторівневої педагогічної освіти припускає їх об'єднання на кожному рівні. Ця модель навчання за програмою бакалавра включає і професійну підготовку. Після чотирьох років навчання випускникові видають диплом бакалавра з напрямку науки і диплом учителя базової школи (5–9 класів). Після засвоєння однорічної програми професійної підготовки на другому рівні випускник отримує диплом, що надає право викладати і в ЗОНЗ III ступеня (10–11 класів). Після закінчення магістратури випускник отримує разом з дипломом магістра диплом (сертифікат) викладача середніх навчальних закладів і ВНЗ. Таким чином, у цьому варіанті вже на рівні бакалавра присвоюється професійна кваліфікація. Те що здається, на перший погляд, незначною відмінністю – є дуже принциповим. Річ у тім, що одним із завдань бакалавра є підвищення рівня вченості осіб, що здобувають загальну освіту. Це вимагає реалізації дуже змістовних, трудомістких освітньо–професійних програм.

У той же час, Г. Єльнікова [2] зазначила – щоб підготувати учителя будь–якого рівня (наприклад для роботи в загальноосвітній школі), окрім загальних курсів психології, педагогіки, потрібні спеціальні розділи психолого–педагогічного циклу (наприклад вікова психологія), необхідний курс методики викладання відповідного предмета, ряд дисциплін,

орієнтованих на школу, таких як історія і методологія відповідної науки, використання ІКТ і технічних засобів в процесі навчання тощо. Потрібна активна педагогічна практика.

Тому доведення професійної підготовки до рівня учителя на етапі бакалавра можна здійснити або за рахунок зниження рівня підготовки зі спеціальності бакалавра, або за рахунок інтенсифікації праці і перевантаження студентів [2, с. 35].

Ще одна модель багаторівневої педагогічної освіти, що реалізовується на практиці, припускає навчання протягом чотирьох років за програмами загальної, спеціальної і професійної підготовки в об'ємі, що дозволяє видавати випускникам дипломи бакалавра за напрямом підготовки учителя загальноосвітньої школи. Після цього, частина випускників приступає до професійної діяльності, а інша частина йде в магістратуру. Ця модель висуває ще вищі вимоги до програм навчання на рівні бакалавра, ніж попередня.

Існують також модифікації описаних вище моделей багаторівневої освіти, що передбачають отримання другої спеціальності як на рівні бакалавра, так і на рівні магістратури.

Прибічники багаторівневої системи підготовки педагогічних кадрів вважають [1; 7], що вона має переваги перед традиційною однорівневою системою, що полягають: для особистості – у можливості здійснювати індивідуальний вибір змісту, рівня і шляху здобуття вищої освіти й професійної підготовки, що задовольняють її (особистим) інтелектуальні, соціальні і економічні потреби; можливість результативного завершення освіти на кожному рівні багаторівневої системи вищої освіти; знімає суперечності між рівнями здібностей і можливостей студента та вимогами освітнього стандарту. Отже, захищаються права тих, хто доки не хотів отримати освіту більш високого рівня; для суспільства – у можливості отримати фахівця із необхідними кваліфікаційними параметрами в досить короткі терміни (1–2 роки). У ринкових умовах це захищає права споживачів, які сплачуватимуть (безпосередньо, або через систему оподаткування) вартість підготовки тих працівників, які їм потрібні, а не тих, які нав'язує традиційна система вищої освіти; для викладачів ВНЗ – в можливості якнайповнішої реалізації свого науково-педагогічного потенціалу, оскільки в цій системі захищається їхнє право працювати із студентом, підготовленим до навчання на цьому рівні і зацікавленим в отриманні вибраних ним (студентом) освітніх послуг.

Відсутність чітко сформульованої мети педагогічної підготовки майбутнього учителя призводить до розмитості змісту критеріїв оцінювання міри професійно-педагогічної готовності випускників.

Висновки. Таким чином, передумовами успішного реформування вищої педагогічної освіти є: високий рівень розвитку педагогічної науки, сформованість психолого-педагогічного співтовариства, його взаємодія з представниками суміжних наук, гуманістичний характер і практична орієнтованість освітньої думки, її спрямованість на забезпечення єдності освіти і виховання, позитивний вплив багатьох українських освітніх традицій; розвиненість наукових досліджень у вищій школі, успішна методологія підготовки наукових кадрів, наявність виправданих форм інтеграції навчального і наукового процесів; наявність в інститутах, університетах та академіях численних успішних інновацій змістового, методичного та організаційного характеру, а також принципова можливість їх розповсюдження за допомогою державних цільових програм та системи підвищення кваліфікації університетських менеджерів та педагогів.

Отже, упродовж роботи над дослідженням виявлено, що вітчизняна вища освіта має виконувати триєдине завдання: інтегруватися до світового і європейського простору вищої освіти, адаптуватися до нових суспільних демократично-ринкових відносин і водночас зберігати свою національну самобутність, ідентичність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ашумов В. Р. Якість освіти у ВНЗ / В. Р. Ашумов. – К. : Наукова думка, 2010. – 122 с.
2. Єльнікова Г. В. Атестація навчальних закладів в Україні: передумови, зміст експеримент / Г. В. Єльнікова. – Харків : ТО Гімназія, 1999. – 160 с.
3. Згуровський М. З. Реальний шлях збереження освіти – реформування / М. З. Згуровський // Освіта і управління. – 2007. – №1. – С. 6–12.
4. Качалов В. Проблеми якості освіти / В. Качалов, Т. Лукіна. – К., 2007. – 116 с.
5. Качалов В. Проблемы управления качеством в вузах / В. Качалов // Стандарты и качество. – 2000. – № 5. – С. 82–85.
6. Ніколаєнко С. Якісна освіта запорука самореалізації особистості: тези доповіді Міністра освіти і науки на підсумкової колегії МОН / С. Ніколаєнко // Освіта України. – 2007. №59. – С. 1–31.
7. Яременко П. С. Якість освіти в Україні / П. С. Яременко – К. : Лібра, 2011. – 157 с.

УДК 373.2.001.3–51

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНО ЦІННИХ ІДЕЙ ТА ДОСВІДУ МИНУЛИХ РОКІВ У СУЧАСНИХ ДОШКІЛЬНИХ УСТАНОВАХ

Притуляк Л.М., старший викладач

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно–педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

У статті розглядаються особливості використання педагогічно цінних ідей та досвіду минулих років у сучасних дошкільних установах. З'ясовано роль та місце використання минулого досвіду та нових ідей у системі професійного і творчого розвитку викладачів дошкільних закладів. Простежено розвиток шляхів виникнення нових педагогічно цінних ідей протягом другої половини ХХ – початку ХХІ століття; визначено методи професійного та творчого розвитку викладачів дошкільних закладів.

Ключові слова: педагогічно цінні ідеї, досвід, творчий розвиток, дошкільні заклади.

Притуляк Л.М. ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКИ ЦЕННЫХ ИДЕЙ И ОПЫТА ПРОШЛЫХ ЛЕТ В СОВРЕМЕННЫХ ДОШКОЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ / Коммунальное учреждение «Харьковская гуманитарно–педагогическая академия» Харьковского областного совета, Украина.

В статье рассматриваются особенности использования педагогически ценных идей и опыта прошлых лет в современных дошкольных учреждениях. Прослеживается развитие путей возникновения новых педагогически ценных идей на протяжении второй половины ХХ – начала ХХІ века; определены методы профессионального и творческого развития преподавателей дошкольных учреждений.

Ключевые слова: педагогически ценные идеи, опыт, творческое развитие, дошкольные учреждения.

Pritulyak L.N. FEATURES OF USE OF EDUCATIONALLY VALUABLE IDEAS AND PAST EXPERIENCES IN MODERN PRESCHOOL / Municipal institution «Kharkiv Humanitarian–Pedagogical Academy» Kharkiv Regional Council, Ukraine.

In the article discusses the features of the use of educationally valuable ideas and past experiences in modern preschool. Traces the development of new ways of educationally valuable ideas during the second half of ХХ – beginning of ХХІ century, defines the methods of professional and creative development of preschool teachers.

Keywords: pedagogically valuable insights, experience, creative development, pre–school.

Постановка проблеми. Зважаючи на результати дослідження використання педагогічно цінних ідей та досвіду минулих років у сучасних дошкільних установах, можемо стверджувати, що в питаннях самореалізації особистості, зокрема педагога, головну роль відіграє стимулювання педагогічного працівника до продукування нових цінних ідей. Особливо вони важливі як психолого–педагогічний засіб стимулювання пізнавальної,